Komisja Kół Krajoznawczych Młodzieży Szkolnej.
Zarządu Głównego Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego.

Kraków, Oleandry 4.

Zjazd Opiekunów Kół Krajoznawczych Młodzieży Szkolnej.

dnia 17 marca 1935 roku w Warszawie.

Porządek dzienny

I Zagajenie
II Wybór prezydjum zebrania
III Sprawozdanie z działalności Kom. Kół Kraj. Mł. Sz.
IV Dyskusja
a) Nad działalnością i ideologją organizacji
b) Nad kwestjami finansowemi
V Terminy zjazdów
VI Wybory
VII Wolne wnioski

I. Zebranie zagaił prezes Węgrzynowicz, zaznaczając na wstępie, że stało się wbrew regulaminowi Komisji, gdyż już dwa lata minęło od ostatniego zjazdu, a statut przewiduje zjazd co roku. Stało się to na skutek tego, że Ministerstwo Oświaty odmówiło udzielenia urlopów nauczycielom na zjazd w roku zeszłym.

II. Następnie p. przewodniczący zaproponował wybór prezydjum zebrania w następującym składzie:
p. dr. Swinarska
p. Rylkówna
p. Kowalski.

Prezydjum wybrano bez sprzeciwu.

III. Poczem przystąpiono do III punktu porządku dziennego — do sprawozdania z działalności Komisji, które zreferował p. prezes Węgrzynowicz.

Sprawozdanie Komisji Kół Krajoznawczych Młodzieży Szkolnej za rok 1934.

W roku ubiegłym zasadnicze wytyczne programu pracy Komisji K. K. M. S. nie uległy zmianie. Jak w latach poprzednich Prezydjum Komisji i Koła Opiekunów utrzymywały łączność między Kołami Młodzieży a Władzami Szkolnemi, Instytutami Naukowemi Uniwersytetów, Ogniskami Nauczycielskiemi i organizacjami społecznemi.

Ile mamy Kół Młodzieży dokładnie nie wiemy, gdyż ewidencja jest utrudniona. Koła zgłaszają się, opiekunowie wypełniają deklarację,

że dopilnują tego, aby Koła wypełniały swoje obowiązki sumiennie i punktualnie, ale niestety w wielu wypadkach na tem się kończy, potem Koła nie nadsyłają sprawozdań ani dziesięciny, opiekunowie zmieniają miejsce pobytu, Koła zamierają. Prezydjum Komisji nie ma odpowiedniej siły biurowej, któraby taką ewidencję prowadziła.

Chcemy obecnie przeprowadzić kontrolę spisu Kół. W tym celu wydamy i roześlemy odpowiednie druki a z otrzymanych odpowiedzi przygotujemy nowy spis Kół i podamy go do wiadomości. W przybliżeniu liczymy około 350 kół.

Opiekunowie niektórych okręgów szkolnych i większych miast tworzyli **Koła Opiekunów**. Żywą działalność wykazały Koła opiekunów w Poznaniu, Lwowie, Krakowie, Warszawie i na Śląsku, słabiej w ostatnim roku przedstawiały się Koła Opiekunów w Bydgoszczy, Toruniu i Wilnie. — Pragniemy bardzo, aby Koła Opiekunów działały jak najsprawniej, bo przy najlepszych chęciach nie jesteśmy w stanie z Krakowa kierować skutecznie pracą Kół Młodzieży w poszczególnych okręgach. Chcemy, aby Koła Opiekunów rozwijały się samodzielnie, aby każde wnosiło coś nowego do naszej organizacji, aby w ten sposób każde Koło Opiekunów mogło rozwinąć całą pełnię swoich sił i zdolności.

Prezydjum Komisji i Koła Opiekunów łączą się w swej pracy z Instytutami Naukowemi Uniwersytetów i tak Koło Opiekunow w Poznaniu było w łączności z Instytutem Geograficznym Uniw. Poznańskiego, Koło Opiekunów w Krakowie ze Studjum Słowiańskiem i Instytutem Geograficznym Uniw. Jagiel. Koło Opiekunów w Wilnie z Instytutem Etnologicznem Uniw. Stef. Batorego. W celach naukowo-wychowawczych łączyliśmy się również z Metodycznemi Ogniskami Geograficznemi. Koło Opiekunów w Krakowie jest ściśle związane z Ogniskiem Krakowskiem. Dzięki życzliwości kierowniczki Ogniska Krakowskiego p. dr. Niemcówny odbywały się posiedzenia Koła Opiekunów łącznie z Konferencjami Rejonowemi Ogniska a więc np. posiedzenie Koła Opiekunów odbyło się w niedzielę a w poniedziałek Konferencja Rejonowa Metodycznego Ogniska Geograficznego, albo też posiedzenie Koła Opiekunów odbywa się razem z Członkami Ogniska.

Współdziałaliśmy z Państwową Radą Ochrony Przyrody i z Ligą Ochrony Przyrody. Dostarczaliśmy P. R. O. P. wiadomości o drzewach zabytkowych, zebrane przez Koła Młodzieży. P. R. O. P. użyczyła nam eksponatów przy urządzaniu wystaw. Kołom Młodzieży polecaliśmy, aby wpłacały po 30 gr. od członka na rzecz LOP. Przewodniczący Komisji KKMS. współpracował w Zarządzie Krakowskiego Oddziału Ligi.

Współdziałaliśmy więc z wieloma instytucjami, łącząc się z niemi w pracy naukowej czy wychowawczej, dostarczając im materjałów naukowych, a sami korzystając z ich pomocy i wydawnictw.

Ze strony Władz Szkolnych doznawaliśmy życzliwego poparcia. MWR i OP udzieliło nam pomocy w kwocie 400 zł. na nagrody dla Kół Młodzieży, która umożliwiła kilku kołom wysłanie swych członkiń na obóz w Szaflarach. Śląski Wydział Oświecenia Publicznego i Kuratoria Okręgów Szkolnych Poznańskiego i Lwow-

skiego wydały okóiniki polecające organizowanie Kół Krajoznawczych Młodzieży Szkolnej w szkołach średnich i powszechnych. Podkreślić też musimy bardzo życzliwe ustosunkowanie się do naszych poczynań obu Rad Szkolnych w Krakowie Miejskiej i Obwodowej.

W Ministerstwie Oświaty mamy życzliwego orędownika w osobie p. naczelnika Błońskiego, który przydzielił nam na czas wakacyjny dom w Jurgowie na cele obozów i kursów krajoznawczych.

Wydział Turystyki w Ministerstwie Komunikacji dał nam szereg swoich publikacyj a ostatnio, subwencjonowanego przez to Ministerstwo „Turystę w Polsce". Polskie Towarzystwo Krajoznawcze udzielało nam pomocy finansowej. Swiecił tu swym przykładem i ofiarnością prezes Towarzystwa p. marszałek Raczkiewicz wspomagając nas z własnej szkatuły. Wydatnie, bo kwotą 200 zł. rocznie, wspomagał nas Oddział Warszawski jak również Oddziały w Białymstoku, Chojnicach, Łodzi, Ostrowcu Kieleckim, Pionkach, Piotrkowie, Starachowicach, Włocławku, wpłacając po 10 zł. rocznie.

Celem ułatwienia Kołom Młodzieży zbierania materjałów krajoznawczych, któreby miały równocześnie wartość naukową, wydaliśmy szereg kwestjonarjuszy, i tak opracowane przez prof. Kazimierza Moszyńskiego kwestjonarjusze w sprawie narzędzi muzycznych i baśni o mówiącej fujarce, przez p. Jadwigę Klimaszewską w sprawie Świąt Bożego Narodzenia, przez p. Kazimierę Zawistowicz w sprawie Zielonych Świąt, przez prof. Fiszera ze Lwowa w sprawie roślin przez prof. dra Mochnackiego w sprawie inwentaryzacji cech regjonu, i przez Warszawskie Koło Opiekunów kwestjonarjusz do monografji dzielnic wielkiego miasta.

Jako osobną odbitkę z Orlego Lotu wydaliśmy broszurę pt. „Pierwszy Obóz Krajoznawczy w Sopotni Małej" — a dla celów informacyjno-propagandowych broszurę pt. „Koła Krajoznawcze, historja-organizacja, pieśni" i ulotkę propagandową „Do nas!"

Dla przygotowania przewodników instruktorów Kół Młodzieży poparliśmy inicjatywę pań Heleny Czapelskiej i Zofji Domaniewskiej, które zorganizowały i poprowadziły, nie szczędząc trudów i kosztów, obozy wakacyjne, p. Czapelska w Szaflarach a p. Domaniewska w Swirze. Obecnie organizujemy Obóz wakacyjny dla chłopców w Jurgowie a dla dziewcząt organizuje p. Czapelska w Górach Swiętokrzyskich.

Zjazd młodzieży w roku ubiegłym nie odbył się. Sprawiła to częściowo powódź a ostatecznie wpłynęło to, że MWRiOP nie udzieliło potrzebnych nauczycielstwu urlopów. Obecnie przygotowujemy się do Zjazdu we Lwowie, który ma się odbyć w dniach od 15 do 19 czerwca. Organizacją Zjazdu zajmuje się Koło Opiekunów we Lwowie.

Krakowskie Koło Opiekunów podjęło myśl stworzenia nowej placówki krajoznawczej: Szkolnego Muzeum Krajoznawczego", w którem zostałyby zgromadzone prace

młodzieży, następnie pomoce, jakich szkoła potrzebuje przy realizacji programów krajoznawstwa w szkole powszechnej i średniej.

Słabą stroną naszej działalności jest „Orli Lot“, który nie wychodzi regularnie i jest za drogi. Przyczyną tego jest to, że nie otrzymuje żadnej subwencji i nie jest w rękach naszego Towarzystwa.

P r e z y d j u m K o m i s j i stwierdza, że o ile na to pozwalają okoliczności, organizcja Kół Krajoznawczych młodzieży Szkolnej rozwija się z wielką korzyścią dla nauki polskiej i dla wychowania młodzieży. Pomyślny rozwój jej zawdzięczamy przedewszystkiem ofiarnej pracy Opiekunów i pomocy czynników miarodajnych, którym z naszej strony wyrażamy serdecznie podziękowanie i wyrazy głębokiej wdzięczności.

Sprawozdanie kasowe za rok 1934

Dochody:

Pozostałość kasowa z r. 1933	107·96
Dziesięcina	526·21
Legitymacje	78·80
Wydawnictwa	44·65
Subwencje	440·—
Dochód z imprez	90·—
Odsetki PKO	1·24
	1288·86

Wydatki:

Opłaty pocztowe i przybory kancelar.	326·57
Obsługa	73·50
Druki	302·—
Inwentarz (książki, fotografje)	46·18
Koszta podruży	130·—
Zapomogi	260·—
Wystawy	113·09
Drobne	7·70
Pozostałość kasowa	29·82
	1288·86

Zofja Richterówna
skarbnik Komisji KKMS.

Leopold Węgrzynowicz
przewodniczący Komisji KKMS

Wł. Gruszczyński
skarbnik Rady Głównej P. T. K.

Przy sprawozdaniu kasowem prezes podkreślił, że sprawdzał je skarbnik Zarządu Głównego.

Następnie p. Węgrzynowicz postawił wniosek, by jego sprawozdanie zostało uzupełnione sprawozdaniami działalności Okręgów. Wniosek został przyjęty i pierwsze sprawozdanie z działalności Okręgu zgłasza Lwów przez usta swej delegatki p. Jaroszowej.

Okr. Koło Op. we Lwowie powstało niedawno. Jako pierwszej czynności podjęto się zrejestrowania wszystkich Kół Kraj. istniejących na terenie Kuratorjum (Dokonano tego za pośrednictwem Na-

uczycielskiego Ogniska Geograficznego — na zjazdach). Prócz tego zorganizowano Kurs przewodników po Lwowie. W Kursie brało udział około 100 osób zdało ześ egzamin 13. Obecnie Koło prowadzi prace nad przygotowaniem Zjazdu.

Następnie przemawicła p. Rylkówna, podając działalność **Warszawskiego, Okręgowego Koła Opiekunów**

Warszawa liczy Kół zarejestrowanych 17 lecz w Okr. K. Op. figuruje tylko 13 osób, gdyż niektóre osoby są opiekunami kilku Kół. Koło Op. przyczyniło się do powstania na terenie Warszawy Zrzeszenia Kół (list 1933 r.),ktore urządziło Kurs przewodników po Warszawie, około 10 wycieczek i 3 wieczornice. Zrzeszenie ma świetlicę, gdzie w roku zeszłym była czynna bibljoteczka Krajoznawcza.

Staraniem Okr. K. Op. urządzono dla nauczycielstwa Kurs Etnograficzny, który prowadziła p. dr. Zawistowicz.

Skolei przemawiał p, Seweryn, kreśląc działalność **Krakowskiego Koła Opiekunów**.

K. Op. było pośrednikiem między Zrzeszeniem Kół a Komisją i instytucjami naukowemi. Koło współpracowało nad przygotowaniem kwestjonarjusza Inwentaryzacja cech regjonu — Prócz tego zorganizowano dla młodzieży Kurs Kartograficzny, Fotograficzny, Etnograficzny i Instruktorski.

Z okazji 15-lecia organizacji Kół Krajoznawczych Koło zwołało Zjazd zaszczycony obecnością Kuratora i Wizytatorów Okręgu. Łącznie ze Zjazdem zorganizowano wspólnie z Radą Ligi Ochrony Przyrody wystawę prac Krajoznawczych, Zjazd uświetniła wieczornica Krajoznawcza. — Koło Op. jest w stałym kontakcie z Ogniskiem Geografów.

Potem imieniem Kół **bydgoskich** przemawiał p. Pankowiak podkreślając, że pomimo faktu, iż na terenie miasta istnieje 27 Kół, to jednak Kola Opiekunów brak (pracę K. Op. prowadzi p. Pankowiak) W okresie sprawozdawczym zorganizowano „Wystawę Ptaków" przyczem równocześnie prowadzono Kurs instuktorski budowy gniazd i dokarmiania ptaków. Z okazji Kursu dla kierowników szkół, który odbył się w Bydgoszczy stworzono wystawę ilustrującą pracę młodzieży w Kolach krajoznawczych. Zrzeszenie Kół urządziło Kurs przewodników i organizowało wycieczki zamiejskie, prócz tego odbył się jeden wieczorek dla młodzieży.

Następnie w imieniu **Wileńskiego Koła Op**. przemawiała p. Domaniewska. W Wilnie istnieją 22 Koła w szkołach różnego typu, narodowości i wyznania. Opiekunów liczy Okręgowe Koło 19-tu przyczem zbierają się oni rzadko i nielicznie. Natomiast wśród młodzieży istnieie b. silne poczucie wspólności celów. Ruch Krajoznawczy wśród młodzieży skupia około 1000 osób. Rok rocznie organizuje się dla młodzieży parę Kursów, mających na celu poznanie Wilna: Kurs dla przewodników dał około 40-tu pewnych przewodników. Urządzono też Kurs fotograficzny, oraz parę wieczornic ; lecz nie cieszą się one powodzeniem. Młodzież współpracuje b. chętnie z Wil. Oddziałem P. T. K. uważając to za punkt honoru. Na licznych wycieczkach Oddziału młodzież pełni funkcję gospodarzy. Dużą popularnością cieszą się zebrania dyskusyjne z odczytami, które odbywają się co miesiąc. W r. 1933 z okazji przybycia p, ministra W. R. i O. P. urządzono wystawę prac Kół.

Latem zorganizowano obóz w Świrze, obecnie przygotowuje się obóz wędrowny na Mazury Pruskie.

Skolei krótkie sprawozdanie podała p. Kędziorowa z działalności Koła Op. w Toruniu. Istniało tam 7 Kół. zorganizowanych w Zrzeszenie, które ma siedzibę w gimn. Kopernika. Co roku organizuie się Kurs przewodników, oraz wycieczki. Wycieczki cieszyły się ogromną frekwrencją 200 — 300 osób. W roku zeszłym urządzono kilka wieczorów tanecznych dla młodz. W obecnym roku zerwano z tą tradycją urządzono natomiast wieczornicę o charakterze krajoznawczym.

Potem p. Pułaska złożyła sprawozdanie z działalności **we Włocławku.** Usiłowania opiekunów do stworzenia Koła narazie pozostały bez pozytywnych wyników a to ze względu na niewielką liczbę Kół Młodzieży. Z pomocą Miejscowego Oddziału P. T. K. zorganizowano Kurs przewodników oraz kiłka odczytów. Ze swej strony młodzież odwzajemnia się P. T. K. przez udział w pracy nad zbieraniem materjałów do Informatora po Włocławku.

W końcu zabrała głos p. Hoppówna podając do wiadomości co w ostatnich czasach zrobiono na terenie Okręgu Poznańskiego. Otóż w zeszłe wakacje zorganizowano wycieczkę do Lwowa i Wilna. Materjały zebrane podczas wycieczki zostały reprodukowane podczas wieczornicy, którą zaszczycił swą obecnością p. minister W. R. i O. P. Młodzież utrzymywała żywy kontakt z Polonją zagraniczną. Ostatnio Koła pracowały nad monografją miasta oraz utrzymywały kontakt z młodzieżą Polesia. Urządzono nawet zbiórkę książek dla Poleszuków. W najbliższe wakacje projektowana jest wycieczka na Polesie, Prócz tego Koło postarało się, by w ramach tegorocznych Kursów ministerjalnych nmieścić szereg prelekcyj zaznajamiających uczestników tych Kursów z ideologją i organizacją Kół Krajoznawczych.

Skolei przewodnicząca reasumując sprawozdania poszczególnych okręgów stwierdza, że Warszawę i Wilno interesują tematy z historji sztuki, Bydgoszcz zagadnienienia przyrodnicze, Kraków etnograficzne, Lwów — geograficzne.

W dalszym ciągu toczyła się dyskusja nad sprawą współpracy Kół gimnajalnych z Kołami szkół powszechnych i zawodowych przyczem obecni jednogłośnie wyrazili opinję kontynuowania tej współpracy.

W związku z tem wysunęła p. Żółtowska (Warszawa) wniosek, by opracowano specjalny program odpowiadający poziomowi tych szkół.

Dyskusję nad tym wnioskiem jednak odłożono na pół godziny, po przerwie, która trwała od 11·55 — 12·23 wznowiono dalszą dyskusję. Głos zabrala p. Hoppówna (Poznań) zaznaczając, że najpierw należałoby sprecyzować program pracy dla młodzieży gimnazjalnej i dopiero w oparciu na tem budować inne programy.

Przeciwko tej tezie zgłosiła sprzeciw delegatka Lwowa p. Jaroszowa podkreślając, że niemożliwością jest tworzyć jeden program dla wszystkich Kół w Polsce, gdyż szczególne okoliczności terenowe stwarzają trudności, któreby rozbiły ten jednolity program.

Następnie zabrał głos delegat Zarządu Głównego P.T.K. p. prezes Patkowski. P. prezes przeprosił obecnych, że odbiegnie od dyskusji zasadniczej i przedstawi postulaty, jakie ma P. T. K. w stosunku do ruchu młodzieżowego. Otóż R. Gł. mile będzie i w przyszłości widziała częstsze zjazdy opiekunów, któreby zajęły się wypracowaniem ideologicznej strony i programami prac młodzieży. W dalszym ciągu p. Patkowski zwrócił się do Opiekunów by zechcieli oni wstąpić w szeregi członków Towarzystwa, przez co pogłębionoby więźń organizacyjną. Na zakończenie p. prezes stwierdził, że P. T. K. pracuje dziś nad pomnikowem dziełem słownika geograficznego, który będzie służył dopiero dzisiejszej młodzieży — Opiekunom zaś przypada rola wychowania tej młodzieży.

Następnie powrócono do poprzedniej dyskusji głos zabrała przewodnicząca, która stwierdziła, że wobec wielkich różnic, obserwowanych pomiędzy poszczególnemi dzielnicami kraju należałoby usamodzielnić poszczególne okręgi w wyborze tematów prac młodzieży. W związku z tem na wniosek p. Kędziorowej (Toruń) ustalono, że Okręgowe Koło Opiekunów obejmuje Opiekunów z całego Kuratorjum, to jednak nie wyklucza powstania Kół opiekunów w innych miastach.

Drugi wniosek związany z kwestją samodzielności okręgu, wysunięty przez p. Jaroszową (Lwów), a zmierzający do tego, by wszelka korespondencja Kół z Komisją K. Kr. M. odbywała się za pośrednictwem okręgu—upadł. Jako argumenty strony przeciwnej podano fakt, że wprowadziłby on biurokrację. Dalej na wniosek p. Swinarskiej uchwalono co następuje:

Nakłada się na Koła Opiekunów, będące w siedzibie władz Kuratorjum, obowiązek zorganizowania w ciągu roku okręgu, który obejmowałby terytorjum całego Kuratorjum. Wniosek przyjęto 15 głosami przy 2 sprzeciwu i 2 wstrzymujących się.

Następnie wpłynęły 4 wnioski p. Żółtowskiej (Warszawa). które zogniskowały dalszą dyskusję.

Wniosek I. Koła Kraj. mają jedną wspólną ideologję.
II. Koła Kraj. mają jeden wspólny regulamin.
III. Komisja K. Kraj. Mł. Szk. ustala ramowy program.
IV. Okręgi ustalają program dla danej dzielnicy uchwalony na Zjeździe Okr. K. Op.

W sprawie dwóch pierwszych wniosków, które przeszły jednogłośnie, nie było dyskusji.

Nad wnioskiem trzecim p. Żółtowskiej wywiązała się dyskusja, gdyż p. Węgrzynowicz wniósł pewne modyfikacje. Wniosek p. W. brzmi „Kom. K. K. M. Sz. ustala ramowy program o charakterze społeczno wychowawczym, oraz jedną lub dwie ankiety **obowiązujące**, uchwalone przez Zjazd Opiekunów.

Dyskusja dotyczyła obowiązującego charakteru ankiet, które mają znaleźć się w ramowym programie prac. Głosy sprzeciwu uzasadniono faktem, że nie zawsze można ze względu na teren pracy jak i inne okoliczności temu obowiązkowi zadość uczynić.

P. Węgrzynowicz w dyskusji wysunął okoliczność że obowiązkowość zostaje złagodzona przez to, iż ankiety wskaże zjazd, na którym będzie można wysunąć zastrzeżenia co do ankiet niemożliwych do wykonania.

Przyjęto wniosek p. Węgrzynowicza 11-tu głosami przy 1-ym wstrzym. i 2 przeciwnych.

IV wniosek p. Zółtowskiej przyjęto 18-tu głosami przy 1-ym wstrzymujących się.

Następnie dyskusja z terenu ideologji i organizacji prac wkroczyła w dziedzinę form organizacyjnych. Pierwsza zgłosiła w tej sprawie następujący wniosek p. Hoppówna, uchwalony na Walnem Zebraniu Koła Op. w Poznaniu w dniu 10. III. 1935 r.

1) Opiekunowie Kół Krajoznawczych Młodzieży Szkolnej są zorganizowani w Komisji Kół Krajoznawczych, która jest organizacją samodzielną. Komisja pozostaje w kontakcie z P. T. K. — z tem, że członkowie Zarządu P. T. K. (oddziału, okręgu, Zarządu Gł.) wchodzą jako delegaci do zarządów kół okręgowych i Komisji.

Prócz tego wniosku wpłynęło jeszcze zastrzeżenie Lwowa (p. Jaroszowa), że i tam istnieje tendencja do zmiany obecnego stanu ale w ramach przynależności do P. T. K, (żądano większej samodzielności Komisji).

Skolei zabrał głos p. Węgrzynowicz i nawiązując do zastrzeżenia Lwowa zaznaczył, że o ile chodzi o stanowisko prezesa Kom. Kół, to P. T. K. skłonne jest zrezygnować ze swej prerogatywy i dotychczasową nominację zmienić na wolny wybór. W sprawie zmian projektowanych przez Poznań, jako dalej idących prezes prosił zebranych, by zechcieli ustalić swe stanowiska.

W związku z tem zabierali kolejno głos przedstawiciele Wilna, Warszawy, Krakowa, którzy wypowiedzieli się za utrzymaniem dotychczasowej łączności.

Następnie zabrał głos naczelnik Min. W. R. i O. P. p. Błoński, i wyjaśnił stanowisko Ministerstwa wobec spraw młodzieżowych.

Naczelnemi zasadami Ministerstwa jest „odgraniczenie organizacji młodzieżowych od starszego społeczeństwa“ oraz zamknięcie wszelkich organizacyj szkolnych w ramach jednej szkoły, poza którą wykraczać nie mogą. Aby zatem nie być w kolizji z temi przepisami organizację młodzieży krajoznawczej oparto o organizację uauczycielstwa, które grupuje Komisja Kół Kraj.

Przy tej koncepcji Koła Kraj. nie przestając być organizacjami atomistycznemi, zamykającemi się w ramach poszczególnych szkół i odgrodzonemi od starszego społeczeństwa — tworzą zespół pracujący według jednego planu, który tworzą wspólnie na zjazdach opiekunowie Kół — nauczyciele. Do Komisji Kół należą wszyscy opiekunowie Kół, niezależnie od tego czy są członkami P. T. K., i na taką współpracę nauczycielstwa z Komisją Ministerstwo się godzi. Komisja jednak jest organem P. T. K. i prezes jej pochodzi z nominacji. Ten stan odpowiada wzupełności zapatrywaniom Ministerstwa i zmiana nominacji ma wolny wybór nie da się pomyśleć a to z u-

wagi na fakt, że Ministerstwo chce wiedzieć kto ma wpływ na prace i wychowanie młodzieży, przyczem nie na każdą osobę gotowe się jest zgodzić, dlatego przy istnieniu wolnego wyboru istniałaby drażliwa kwestja akceptacji prezesa Komisji, ktorą trudnoby było rozwiązać w wypadku zastrzeżeń, ze strony Ministerstwa co do osoby wybranego prezesa. Dotychczas Ministerstwo nie miało żadnych zastrzeżeń co do osoby przewodniczącego, jak też prac Komisji, przeciwnie, programy jej spotykały się z całkowitem uznaniem. Ministerstwo godzi się na obecny regulamin Kom. i Kól jak też formy współpracy nauczycielstwa z Komisją.

Sprawa oderwania Komisji od P. T. K. wymaga także wszechstronnego rozpatrzenia, gdyż wyłoni ona kwestję stworzenia bądź nowej organizacj społecznej, (której Ministerstwo tak, jak obecnie Kom. udzieliłoby zezwolenia na możność oddziaływania na młodzież), bądź zorganizowanie specjalnego wydziału w Ministerstwie przyczem powstałoby zagadnienie dodatkowych etatów dla opiekunów. Jeżeli jednak zważymy, że w dzisiejszych warunkach rozwiązanie drugie nie jest możliwe ze względów finansowych a pierwsze wyłoniłoby przed nauczycielstwem szereg b. poważnych trudności, to należy zakonkludować, że utrzymanie stanu obecnego jest wyjściem najlepszem.

Po tem wyczerpującem wyświetleniu kwestji przystąpiono do głosowania nad wnioskiem Poznania, który poparły tylko 2 głosy przy 17 sprzeciwu.

Potem na wniosek p. Węgrzynowicza zebranie przekazało szczegółowe omówienie strony organizacyjnej programowej i ideologicznej Komisji w składzie: p. p. Kołodziejczyk, Węgrzynowicz, Błoński i Ambroziewicz.

Następnie przystąpiono do dyskusji nad kwestjami finansowemi. Zebranie wypowiedziało się za utrzymaniem w dalszym ciągu dziesięciny na rzecz Komisji z tą jednak zmianą, że minimum (które dawniej określano na 5 zł. od Koła gimnazjalnego i 2 zł od koła szkoły powszechnej) zostało obecnie skreślone i ma wynosić efektowną kwotę dziesięciny ogólnych dochodów Koła. W związku ze sprawą funduszów p. Hoppówna zgłosiła wniosek opodatkowania nauczycielstwa.

Wniosek przyjęto przekazując dochód z tego źródła na rzecz Okręgów. które też określą wysokość składek dla swych członków.

W dalszym ciągu zebranie przyjęło wniosek p. Błońskiego następującej treści

„Walny Zjazd Opiekunów, zważywszy na krytyczny stan finansów Komisji Kół, zwraca się do R. Gł. P. T. K. o wydatniejszą pomoc w tym kierunku“.

Potem delegatka Lwowa odczytała program zbliżającego się Zjazdu.

Następnie przedyskutowano kwestję miejsca i czasu zjazdów. Okazało się, że co do czasu głosy są zbyt rozstzelone, zdecydowano iż termin ustali przewodniczący Komisji. Na miejsce zjazdów Opiekunów ustalono Warszawę. Zjazdy Opiekunów i w przyszłości mają się odbywać oddzielnie a nie razem ze zjazdami Młodz.

Do Prezydjum Kom. wybrano jako przewodniczącego p. Węgrzynowicza, jako zast. przew. Piotra Galasa, sekretarza Józefę Berggruenównę zast. sekr. Zofję Wiśniowską, skarbniczką Zofję Richterównę, zast. skarb. Dr. Marję Dobrowolską.

Następnie przystąpiono do wolnych wniosków. Lwów swe wolne wnioski wycofał.

Przyjęto drugi wniosek Poznania. Walne Zebranie poleca nowemu Zarządowi uzyskanie na legitymacje krajozn. młodzieży przejścia na stronę czeską na wycieczkach. oraz wniosek Prezydjum komisji K. K. M. S.:

Jako obowiązkowe kwestjonarjusze na rok 1935 uznaje Walne Zgromadzenie Komisji K. K. M. S. następujące dwa, z których jeden mogą sobie Koła wybrać:

1. Inwentaryzacja cech regjonu.
2. Swięta Bożego Narodzenia.

Zebranie zamknięto o godz. 16-tej.

Czasopisma wydawane

przez Koła Krajoznawcze Młodzieży Szkolnej.

Młody Geograf. Jasło Gimnazjum.

Młody krajoznawca Sląski. Chorzów, Gimnazjalna 6.

Strażnica kresowa. Krotoszyn, Gimnazjum.

Wydawnictwa Kół Krajozn. Mł. Szk.

Wyd. K. Kr. Gimnazjum im. A. Mickiewicza w Wilnie

Wesele wileńskie.

Żytnie żniwo.

Wyd. K. Kr. Gimnazjum w Krotoszynie

Wesele krotoszyńskie

Koła Kr. Gim. neokl. w Chorzowie (Gimnazyalna 6) i Gim. w Jaśle wyd.

Widokówki krajoznawcze.

„Ziemia“

Koła krajoznawcze, które wybitnie pracują tak, że zasługują na wyróżnienie otrzymają jako nagrodę

Ziemię bezpłatnie.

Koła, które spełniają obowiązki organizacyjne, mogą otrzymywać „Ziemię“ po wyjątkowej i tylko dla Kół Krajozn. Młodz. Szk., cenie, 6 zł. rocznie.

Koła, chcące skorzystać z tej wyjątkowo nizkiej prenumeraty, powinny zamówić „Ziemię“ w Komisji K. K. M. S. przesyłając prenumeratę na konto Komisji K. K. M. S. w PKO. Nr. 409812.

Obozy wakacyjne.

Stałe mające w programie co trzeci dzień wycieczkę całodniową:

1. w Bielinach, w powiecie kieleckim, u stóp Gór Świętokrzyskich, od 3—24 lipca, dla dziewcząt, pod kierownictwem p. prof. Heleny Czapelskiej, opłata 35 zł.

2. w Jurgowie na Spiszu, w powiecie nowotarskim dla chłopców, pod kierownictwem p. prof. Piotra Galasa. Termin zostanie ogłoszony w pierwszych dniach maja, obóz przypuszczalnie potrwa 3 tygodnie. Opłata 35 zł.

Wędrowne:

1. po Poznańskiem, dla dziewcząt, informacyj udziela p. przeł. dr. Konstancja Swinarska, Poznań. Młyńska 11.

1. po Wileńszczyźnie, dla dziewcząt, informacyj udziela p. prof. Zofja Domaniewska. Wilno, Sierakowskiego 8, m. 7.

Kwestjonarjusze.

Komisja K. K. M. S, wysyła bezpłatnie następujące kwestjonarjusze:

1. Boże Narodzenie.
2. Zielone Swięta.
3. Baśń o mówiącej fujaree.
4. Narzędzia muzyczne.
5. Inwentaryzacja cech regjonu.
6. Budownictwo kamienne.
7. Kapliczki i krzyże przydrożne (w przygot. ukaże się w maju)

Adresy.

Komisja Kół Krajoznawczych, Kraków, Oleandry 4.

Redakcja Orlego Lotu, Kraków, Oleandry 4,

Administracja Orlego Lotu, Kraków Barska 41.

Odznaki, pieczątki wykonuje: Fr. Malina Rytownik, Kraków Sukiennice

Nagrody rozdane Kołom Krajoznawczym w roku 1934

Prezydjum Komisji Kół Krajoznawczych Młodzieży Szkolnej na posiedzeniu w dniu 4 maja 1934 r. przyznało za pracę w r. 1933 następujące nagrody:

Kołu Gimn. Państw. w Bochni: 50 zł. i Dyplom Uznania za pracę dla Słownika Geograficznego, nad inwentaryzacją wsi i zbieraniem narzędzi muzycznych.

Zrzeszeniu Kół w Bydgoszczy: 50 zł. i Dyplom Uznania za organizację zjazdu i wystawy, za wydanie „Jednodniówki krajoznawczej“ artykuły i bibljografję, ogłoszoną w «Orlim Locie».

Kołu Gimn. Państw. w Drohiczynie: 2 widoki Warszawy form. 40x60 cm. za odpowiedzi na kwestjonarjusze i monografję Drohiczyna.

Kołu Gimn. SS. Urszulanek w Kościerzynie: 2 widoki Warszawy form. 40x60 cm. i list pochwalny za prace umieszczone na wystawie zjazdowej i materjały nadesłane do «Orlego Lotu».

Kołu Semin. im. Preisendanza w Krakowie: 25 zł. i list pochwalny za inwentaryzację kapliczek przydrożnych.

Kołu Gimn. Państw. w Krotoszynie: 50 zł. za wydanie „Strażnicy Kresowej" i za opracowanie i wydanie „Wesela krotoszyńskiego".

Kołu Gimn. Państw. w Prużanie: książki i list pochwalny za odpowiedzi na kwestjonarjusze.

Kołu Semiu PP. Benedyktynek w Przemyślu: książki i list pochwalny za wytrwałą pracę i szereg opracowań z Przemyśla, Radymna itd.

Kołu Semin. Państw. Ż. w Sandomierzu: książki i list pochwalny za wytrwałą pracę i odpowiedzi na kwestjonarjusze.

Zrzeszeniu Kół w Toruniu: 25 zł. i list pochwalny za organizację zjazdu i prace umieszczone na wystawie zjazdowej.

Kołu Semin. Ż. w Wadowicach: list pochwalny za odpowiedzi na kwestjonarjusze i artykuły w Orlim Locie.

Zrzeszeniu Kół w Wilnie: 50 zł. za prace organizacyjne i zbieranie materjałów.

Kołu Gimn. SS. Urszulanek w Włocławku: list pochwainy za zbieranie materjałów, opracowanie wesela kujawskiego i artykuły w Orlim Locie.

Kołu Szkoły Powsz. Nr. 7 w Włocławku: 25 zł. list pochwalny za propagandę, udział w wystawie zjazdowej i zbieranie materjałów.

Kołu Gimn. Państw. Ż. w Zamościu: 25 zł. i list pochwalny za odpowiedzi na kwestjonarjusze i wytrwałą pracę.

Kołu P. Sr. Szkoły Rolniczej w Żyrowicach: 25 zł. za nadesłane materjały i artykuły do Orlego Lotu.

Kołu P. Semin. Ż. w Żywcu: 50 zł. i dyplom uznania za organizację obozu i bardzo gorliwą pracę nad zbieraniem odpowiedzi na kwestjonarjusze.

Kołu P. Gimn. w Żywcu: książki i list pochwalny za zbieranie odpowiedzi na kwestjonarjusze i propagandę.

Koła, którym przyznano jako nagrodę książki, otrzymały następujące wydawnictwa: Mieczysław Karłowicz „W Tatrach", „Ilustrowany przewodnik kolejowy", „Monografja i przewodnik ilustrowany po Toruniu", Marjusz Zaruski „Na pokładzie Witezia".